

KRONIKA**1. srečanje raziskovalcev Interreg projekta DIAMONT**

Innsbruck, Avstrija, 11.–12. 3. 2005

Pomladi smo se v Innsbrucku zbrali znanstveniki in strokovnjaki iz šestih alpskih držav: Avstrije, Francije, Italije, Nemčije, Slovenije in Švice ter načrtali potek aktivnosti v okviru novega projekta za spodbujanje regionalnega razvoja v alpskem prostoru: DIAMONT.

Projekt, katerega polno ime se glasi *Data Infrastructure in the Alps: Mountain Orientated Network Technology*, financira EU iniciativa Interreg IIIB program, traja 3 leta (od marca 2005 do konca februarja 2008). Vodilni partner je *Institut für Geographie* Univerze v Innsbrucku, odgovorna oseba pa dr. Axel Borsdorf. Znanstveni vodja projekta je dr. Ulrike Tappeiner z EURAC-a, Accademia Europea Bolzano. Poleg obeh omenjenih institucij so partnerji še *Forschungsstelle für Wirtschaftsgeographie und Raumordnungspolitik* v St. Gallenu v Švici, *Bosch & Partner GmbH* iz Münchna v Nemčiji, *ifuplan – Institut für Umweltplanung, Landschaftsplanung und Naturschutz* iz Münchna v Nemčiji, *CEMAGREF – Groupement de Grenoble – Unité de Recherche Développement des Territoires Montagnards* iz Grenobla v Franciji, *UNCEM – Unione Nazionale Comuni Comunità Enti Montani* s sedežem v Rimu v Italiji ter Geografski inštitut Antona Melika Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Široko zasnovan projekt, sestavljen iz 12 delovnih paketov, je bil zamišljen v vodstvenih organih Alpske konvencije. Projekt je zasnovan kot podpora prenovi zasnove in vsebine ter ponovnemu zagonu Sistema opazovanja in informiranja v Alph SOIA (*System for Observation of and Information on the Alps*), ki lahko pomembno prispeva k celovitemu vzdržnemu razvoju. Tudi cilji projekta so široki in ambiciozni: soočiti vsebino Alpske konvencije s pričakovani strokovnjakov ter zahtevami prebivalcev; določiti neskladja, ki vplivajo na razvojne procese v regionalnem razvoju; izpostaviti pomembna razvojna vprašanja ter možnosti vzdržnega razvoja ter ob upoštevanju kazalcev izdelati orodja regionalnega razvoja.

Pri izdelavi vsealpskega informacijskega in podatkovnega sistema sodeluje mreža strokovnjakov s področja razvoja Alp, ki jo projekt vzpostavlja. Ta proces vključuje tudi testiranje vzorčnih orodij regionalnega razvoja in razprave s prebivalci vzorčnih območij. Analiza in oblikovanje vzdržnega regionalnega razvoja povezuje kulturalne, regionalne in krajevne dejavnike. Končni rezultat so kazalci za oblikovanje sistema spremljanja, nadziranja in vrednotenja regionalne politike v Alph in metoda, uporabna tudi v drugih gorskih območjih Evrope.

Projekt je tako kot vsi Interreg projekti aplikativno naravnani; v tem primeru gre za praktično udeležanje Alpske konvencije. Projekt je zlasti zanimiv za Slovenijo in za pridobivanje izkušenj v načrtovanju regionalnega razvoja in iskanju temeljnih izhodišč za nadaljnji razvoj. Slovenija je še vedno v prehodnem obdobju, išče optimalne poti regionalnega razvoja. Sodelovanje v tem projektu je pomembno zato, ker je v projektu velik poudarek na vključevanju deležnikov in lokalnega prebivalstva, torej na principu *bottom-up*, ki se je začel uveljavljati po osamosvojitvi naše države. Druge alpske države imajo na tem področju že dolgo tradicijo in nas zato lahko s svojimi dragocenimi izkušnjami obogatijo. Poleg tega so razvojni problemi v celotnih Alph precej podobni, zato bi lahko pri reševanju slovenskih problemov k nam prenesli izkušnje drugih.

Prve naloge v projektu so bile povezane s pridobivanjem podatkov. Kako ljudje v različnih območjih Alp razumemo trajen regionalni razvoj? Kako kulturne razlike (administracija, norme, vrednote) vplivajo na proces načrtovanja? Kdo odloča in kako poteka odločanje na različnih ravneh? Katere spodbude, problemi in priložnosti lahko pričakujemo v prihodnosti? Taka in podobna vprašanja rešujemo na samem začetku ob pomoči obstoječe literature in *delphi* vprašalnika, ki se izvaja v vseh alpskih deželah. V naslednjih korakih bomo na temeljih pridobljenih podatkov izbrali določeno področje (kmetijstvo, turizem) in ga natančneje preučili. Zato bomo zbrali temeljne podatke za celotno območje Alp, jih uskladili in jih vpeli v geografski informacijski sistem. Določili in zbrali bomo ustrezne kazalce, ki bodo

mednarodno (medregionalno) primerljivi. V nadaljevanju bomo izdelali načrtovalska orodja, uporabna v območjih podobnega razvoja, ki bodo tudi javno obravnavana. Za zagotovitev njihove praktične vrednosti bodo testirana in ovrednotena v dveh zaporednih delavnicah v petih testnih območjih, kjer bodo imeli glavno vlogo deležniki (*stakeholders*).

Pričakujemo, da bo poglobljen dialog med zasebnimi družbami, organi oblasti na različnih ravneh, znanstvenimi ustanovami, nevladnimi organizacijami, deležniki in državljani v okvirih mednarodnega projekta pripomogel k boljšemu razumevanju alpskih struktur in potreb kot tudi gonilnih sil, ki vplivajo na regionalni razvoj. Na splošno vsealpski pristop, interdisciplinarno partnerstvo in strategija sodelovanja (participacije) obetajo metode, ki bodo širše uporabne.

Za GIAM ZRC SAZU je projekt velikega pomena, saj z njim še nadgrajujemo vpetost našega dela v mednarodne okvire. Žal pa se zaradi mnogih problemov ne moremo dovolj posvečati sami vsebini projekta. Če pustimo ob strani zapleteno in obsežno birokracijo, ki spremlja Interreg projekte, nam življenje grenita dve slovenski posebnosti. Prva je neurejeno nacionalno financiranje; država Slovenija žal ne zagotavlja manjkajočih 25 % (75 % sredstev je iz EU naslova), kar je za raziskovalne ustanove, ki se financirajo s projekti, hud problem. Upamo, da si bomo do takrat, ko boste brali to poročilo, priborili svojih 15 %, kako bomo pokrili preostalih 10 %, je zaenkrat velika uganka. Drugi problem je povezan z mejo Alpske konvencije. Glavno orodje v projektu so podatki, katerih pridobivanje pa je zaradi neustrezne določitve območja Alpske konvencije v Sloveniji zelo zahtevna in včasih nemogoča naloga. Ne samo, da je cela vrsta občin samo delno vključena v območje konvencije, 5 naselij je celo prerezanih. In kako naj pridobimo ustrezne podatke? Upajmo, da bo Diamont razkril svojo diamantno plat in nam pokazal pot. Njen potek lahko spremljate tudi na medmrežju na strani <http://diamont.uibk.ac.at>.

Mimi Urbanc

V slovo profesorici Zvezdani Knez - Šterbenc Strunjan, 25. 6. 2005

